

Magnífica Senyora Rectora,
Senyor Conseller d'Educació, Cultura i Universitats,
Senyor President del Consell Social,
Digníssimes autoritats,
Senyores i senyors claustrals,
Senyores i senyors,

Crèiem, ara fa només un temps, que allò que es pot pensar, pot esser. Així sembla que ho sentencià ja Parmènides, al segle V abans de Crist. En els dies que corren, però, hem pres especial consciència –si em permeteu frivolitzar amb la citació clàssica– d'un detall més, tot i que evidentment ja el coneixíem: Que només pot esser allò que compta amb pressupost per esser. I així és a tots els nivells.

Vet aquí dos exemples del nostre àmbit, en relació amb el curs que ara tancam:

1) Tot just començant l'any acadèmic, vaig poder assistir a la mateixa cita que avui ens congrega aquí, la cerimònia d'obertura del curs, a la Universitat de Girona. Era el 21 d'octubre passat. Allà, en el privilegiat marc que ofereix l'església de Sant Domènec, Aula Magna d'aquella universitat, vaig esser present en el moment en què la seva rectora –pendent de Madrid tot aquell matí– finalment interrompia, exultant, el seu discurs, per informar els presents que el Ministeri acabava de resoldre la convocatòria Campus d'Excel·lència Internacional 2011. El projecte de Campus Euromediterrani del Turisme i de l'Aigua, presentat per la UIB conjuntament amb la Universitat de Girona, el Consell Superior d'Investigacions Científiques i l'ICRA, acabava d'obtenir el reconeixement com a Campus d'Excel·lència d'àmbit regional. Aquest projecte –que té com a eix preferent d'ampliació el Pol Transfronterer de Recerca i Educació Superior Pirineus-Mediterrània, presentat per la nostra Rectora a París el 6 d'octubre–, comportava una important inversió econòmica. Així, allò que s'havia pogut pensar, i que tres anys enrere semblava una fita inabastable per a una universitat petita com la nostra, havia pogut esser. Res no ens podia fer suposar, en aquell moment d'alegria, que el tan desitjat reconeixement no hagués d'implicar l'activació íntegra de la proposta econòmica inherent al segell

d'excel·lència obtingut. Aquesta quantitat, però -i en un moment en què, per cert, el Ministeri d'Educació ja ha anunciat la supressió de noves convocatòries-, no ha estat encara autoritzada pel Govern de l'Estat.

2) A escala local, el segon exemple promès. Recordareu els presents que en aquest mateix acte, d'aquí a vuit dies farà un any, es deixava constància de la finalització de les obres de rehabilitació del casal de can Oleo, inaugurat el 25 de març de 2011. L'anhel de comptar amb un indret emblemàtic de referència al centre de Palma, viu des que el Ministeri cedí l'edifici el 1986, es feia a la fi realitat gràcies al finançament de la comunitat autònoma, a través del Consorci per al Foment d'Infraestructures Universitàries. Un cop més, però, allò que s'havia pogut pensar, i que havia pogut esser, no s'ha pogut estrenar. Dificultats pressupostàries n'han retardat, fins al moment, la posada en servei.

Aquestes primeres reflexions delaten, sense cap revolteria, que el resum de la Memòria que enguany us present ni pot ni vol sostreure's al context generalitzat de profunda crisi econòmica que afecta tot l'Estat. Força expressiu de la situació que vivim és, al meu parer, el fet que en pocs exercicis com en aquest el món universitari s'ha pogut veure tan concernit per la legislació estatal, malgrat que no s'ha dictat cap norma específica sobre recerca i educació superior que hagi alterat de manera significativa l'arquitectura bàsica de la legislació universitària. I és que, en certa manera, decrets llei com el 20 de 2011 o el 14 de 2012, sobre racionalització de la despesa i correcció del dèficit públic, respectivament, han condicionat més la vida de les universitats espanyoles que l'entrada en vigor, el passat mes de desembre, de la mateixa Llei de la Ciència, tot i que aquesta modificà, fins i tot, alguns aspectes de la LOU.

És, en una paraula, del tot evident que les circumstàncies econòmiques han cobrat un especial protagonisme en tota la vida social del període que ara tancam, i que el món acadèmic no n'ha romàs en absolut al marge. En el món acadèmic, la pitjor recessió econòmica dels darrers anys ha suposat ja, de moment, un clar toc d'atenció sobre l'autèntic ordre de prioritats. I ens ha

recordat l'evidència que, abans d'ocupar-se de produir, cal comptar amb els recursos per existir, que potser amb massa facilitat havíem donat per suposats. *Primum vivere, en definitiva, deinde filosofare*. Senzilla màxima que ben bé ens pot servir ara, també, per estructurar la grapada de dades que us vull trametre en els minuts restants: Primer, qui hi hem viscut i amb què, a la Universitat. Què hem produït, anirà després.

VIVERE. Aquest any que acadèmicament clourem, hem format la comunitat universitària 554 membres del personal d'administració i serveis, entre cossos generals, específics i personal laboral; un total de 914 efectius en professorat equivalent a temps complet i 13.922 alumnes, si ens referim només a les titulacions oficials de llicenciatura, grau i postgrau. En aquest darrer bloc, és a dir, a màsters universitaris i doctorats, s'hi han matriculat 2.056 alumnes, comptant amb un 14% d'alumnat estranger.

Organitzativament, la Universitat ha quedat estructurada en 8 facultats, 1 escola politècnica, 18 departaments, 3 instituts universitaris de recerca i 2 instituts de recerca propis, grup aquest darrer al qual previsiblement s'incorporarà en un futur proper l'Institut de Ciències de l'Educació, que enguany ha començat a fer passes en aquesta direcció.

Per desenvolupar les seves funcions, la UIB, que iniciava aquest curs acadèmic executant un pressupost de 102 milions d'euros, el tanca comptant amb una nova dotació pressupostària de 88 milions, quantitat sensiblement inferior a la de l'exercici anterior. Així, la incidència, per tercer any consecutiu, de la crisi econòmica, ha situat, per exemple, la transferència nominativa per estudiant a l'entorn dels 3.900 euros, la qual cosa suposa una davallada del 21% en aquest indicador des de l'any 2009. Aquesta realitat ha cobrat especial rellevància en un moment en què la UIB ha implantat el quart curs dels estudis adaptats a l'espai europeu d'educació superior, fet que comporta que els prop de vuit milenars d'estudiants que cursaven una diplomatura, hagin hagut de cursar un any més per obtenir el títol de grau. I és que tenim, se n'ha de ser conscient, una

universitat austera; una universitat que, per fer-se'n una idea, i a pesar d'allò que retorna a la societat, a aquesta només li costa 50 euros per habitant i any, enfront dels 141 euros que suposen de mitjana les universitats de l'Estat.

Per això, en aquests moments de dificultat, es fa encara més destacable la implicació amb la Universitat per part del sector empresarial, la qual cosa ha permès, per exemple, el manteniment de fins a 17 càtedres institucionals, amb diferents projectes i actuacions. En el seu compromís constant, cal agrair també a la comunitat autònoma l'autorització de l'execució dels recursos corresponents al programa INNOCAMPUS, fet que ens ha de permetre construir l'edifici de Postgrau –que està previst que es posi en funcionament el febrer de l'any 2014– i impulsar la creació de noves patents. De la mateixa manera, s'ha d'esmentar la implicació del Consell Insular d'Eivissa, amb la cessió per als usos universitaris de l'antic edifici de Comandància de Marina, que, juntament amb l'actual edifici del carrer Bes, permetrà cobrir més adequadament les necessitats d'espai de la Seu universitària d'Eivissa i Formentera. Sense dubte, l'esforç suplementari i d'inversió que per a la UIB haurà suposat finalment la posada en marxa d'aquest indret, es veurà clarament compensat per la millora del servei que representarà comptar amb 10 noves aules: 5 amb equips de videoconferència, una amb equipament informàtic i una aula clínica per als estudis d'Infermeria, a més de despatxos i dues sales d'actes.

FILOSOFARE. Què hem produït amb allò de què hem disposat? Bé: a més de les 18 llicenciatures vives, que s'extingiran com a estudis amb docència precisament amb aquest curs que encetam, a la nostra universitat s'hi han impartit enguany 30 titulacions de grau adaptades a l'espai europeu d'educació superior, 35 màsters –7 dels quals interuniversitaris– i 28 programes de doctorat, 9 dels quals han estat distingits amb la Menció cap a l'Excel·lència del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. La UIB ha ofert, així mateix, 55 títols propis de postgrau a través de la FUEIB i 5 més a través de l'ICE, la qual cosa, juntament amb altres cursos d'especialització, ha donat servei a més de 2.500 alumnes i ha fet que se superassin les 19.000 hores de formació.

També en el capítol docent, i quan enguany ha fet quinze anys que es va iniciar el projecte Campus Extens, de manera experimental, el curs 1997-98, crec que ho paga destacar, en un moment, la imparable progressió que ha experimentat aquest servei, que en aquest curs 2011-12 ha estat present ja en la impartició d'un total de 2.292 assignatures, amb un nombre d'usuaris superior als 15.000, entre alumnes i professors. De fet, la demanda creixent ha portat a la utilització de les aules de videoconferència fins a pràcticament el límit de la seva capacitat, amb més de 4.400 hores de servei.

També en progressió ascendent s'han mantingut els diferents programes de mobilitat, que, pel que fa a l'estudiantil, han emparat enguany 631 usuaris, en el que bé pot constituir ja un indicador més de la internacionalització de la UIB. En aquest àmbit internacional, així mateix, s'ha continuat ampliant la xarxa de relacions externes, amb la signatura de 13 nous acords marc amb universitats europees, africanes, iberoamericanes i d'Amèrica del Nord. I un any més, en fi, s'ha impulsat la participació de la institució en les convocatòries i els projectes de cooperació educativa internacional finançats per la Unió Europea, amb excel·lents resultats.

Com a universitat pública, amb clara vocació de servei social, la UIB ha anat consolidant al llarg dels anys un ric teixit amb la societat que l'envolta, cosa que genera un esplet de dades rellevants que no és ara evidentment el moment d'esgotar. En poden esser, això sí, una petita mostra, les següents: del seu compromís amb la inserció laboral, les 627 ofertes de treball tramitades, amb 167 contractes directes signats mitjançant la FUEIB; del seu compromís amb la cultura, les 26 obres que han vist la llum de la mà d'Edicions UIB o els més de 8.000 assistents a les múltiples activitats de divulgació, formació, arts i espectacles impulsades per la UIB, inclosa la Universitat d'Estiu. D'aquest mateix interès i acceptació social que rep l'extensió de l'oferta universitària en donen fe també, any rere any, el nombre creixent de participants en els diferents

títols i activitats organitzats per la UOM, que enguany han sumat gairebé 1.800 assistents.

Capítol a part, i destacat, mereix òbviament la referència a la recerca. En aquest terreny, s'ha continuat incentivant la demanda de projectes tant dels programes de la Comissió Europea com dels plans nacional i balear de recerca i desenvolupament, i s'ha aconseguit en convocatòries públiques fins a 161 noves accions finançades, amb 6.340.000 euros concedits. D'aquesta manera, la UIB totalitza actualment 295 projectes vius. D'altra banda, a la collita d'enguany s'hi ha d'apuntar el registre de 4 noves patents, a més de dissenys industrials, softwares i obres científiques registrades com a propietat intel·lectual. En vies de registre, romanen així mateix 3 patents més i 1 model d'utilitat, com també estan en tràmit de creació 2 noves *spinn-offs*. Resultat directe de la recerca d'aquest període són també, en fi, la publicació de 390 llibres o capítols de llibre i 771 articles (617 en revistes internacionals) i 88 tesis doctorals defensades, 13 de les quals amb la Menció Europea al títol de Doctor.

Si abans s'evidenciava una Universitat austera, l'anterior posa de manifest que –i també en l'àmbit de la recerca– som davant d'una universitat rendible. De fet, any rere any la UIB es posiciona, sense fer renou, entre les 10 primeres universitats espanyoles de recerca. En el més ampli ventall d'indicadors del rànquing de Xangai, per exemple, la UIB ocupa la vintena posició entre el conjunt de les 81 universitats espanyoles.

Bé. Aquest extracte del que ha succeït el darrer any quedaria massa coix si, abans d'acabar, no féssim una petita ullada al vessant institucional. En aquest terreny, destacable és la renovació, per primera vegada de forma simultània i de conformitat amb els nous Estatuts, de tots els òrgans unipersonals i col·legiats dels diferents centres i departaments, un procés que acabà al mes de gener. I ho és també, en particular, la nova conformació del màxim òrgan de participació de la societat en la Universitat, el Consell Social, els nous membres del qual prengueren possessió el 24 de febrer. En relació amb aquest darrer òrgan,

aquesta petita Memòria no pot deixar de tenir un record per al seu anterior president, el senyor Felicià Fuster Jaume, doctor honoris causa d'aquesta universitat, que ens deixà el passat dia 5 de març. Com també obligat és recordar, en aquest moment, almenys el traspàs dels que enguany mateix foren distingits per la nostra institució: el senyor Carlos Fuentes Macías, nomenat doctor honoris causa per Acord del Consell de Govern del passat 14 de maig, i el senyor Bartomeu Fiol i Móra, a qui es concedí, mitjançant Acord normatiu del dia 18 d'octubre de 2011, la Medalla d'Or de la Universitat.

I, ara sí, acab. I ho faig com començava, sense allunyar-me gaire dels clàssics: perquè si donàssim tota la raó a l'observació, crec que ja aristotèlica, que proclama que en l'adversitat surt a la llum la virtut, sens dubte hauríem de concloure que, després de l'any acadèmic que tancam, tenim una UIB més virtuosa. Però potser ens estimaríem més un poc menys de virtut, a canvi de no tanta adversitat. És ver que –com he intentat fer notar amb qualche pinzellada– la UIB es troba raonablement ben situada en molts indicadors. Però sabem que el futur d'una universitat cal sempre mirar-lo a llarg termini. De la mateixa manera que els èxits d'avui no són només fruit dels esforços d'enguany, també haurem de ser conscients que les mancances d'ara podran afectar seriosament els anys venidors. Per això, a més de renovar avui el nostre compromís de feina, hem de desitjar que aviat puguin bufar vents més favorables. Sempre s'ha sentit a dir que, quan és costa avall, tots els sants hi ajuden.

Moltes gràcies.

.....